

EEN HEEMKUNDIGE PUZZEL SPECIAAL BEDACHT VOOR OUDE GENTSE SNEUKELAARS

Wie de eerste prijs wegkaapt legt de hand op een grote zak *mokken*, een dikke klippel *lekkerkoekee* en een ferm pak *bitteraven*. Daarenboven mag hij neerzien op een doos *vlienderbollen* gemengd met *boterspekken*, *zuur-en-zoetjes* en *anijsbolletjes*. Ook een zak *boeretenen*, *schuimkes*, *tsoepkes*, *pad'jujubkes* en andere *gomkes* zullen zijn reuk- en smaakorganen komen strelen.

Een boog kan niet altijd gespannen zijn, zegt het spreekwoord en het heeft overschot van gelijk. Bovendien is er een pedagogische wijsheid die ons leert dat men al spelende ook slim kan worden. Dus...

* * *

Gevraagd wordt met de hieronder opgegeven letters (17 in aantal) en letterparen (57 in aantal) VEERTIEN *namen van Gentse zoetigheden* samen te stellen, waarvan de (tamelijk duistere) omschrijvingen hier volgen :

1. Kleine lensvormige gladde snoepjes (3)
2. Bruine, steenharde dingen om er uw tanden op te breken (2)
3. Ze zijn schijfvormig; ze plakken en hebben het gemunt op een van uw vingers (3)
4. Vormloze bleekbruine dingetjes; Dulle Griet zag er massa's van uit de oven komen (9)
5. Het zijn klompjes geblanket als circusclowns (5)
6. Als drenkelingen aan een reddingsplank houden ze zich vast aan een stuk papier (7)
7. Hoe langer ze bewerkt worden, hoe meer kleuren ze te voorschijn toveren (3)
8. Van water en bloem gemaakt leren ze u lezen en schrijven (3)
9. Ze zijn gitswart, dikwijls plat, soms puntig en ze willen alleen maar door vrouwenhanden "gebakken" worden (10)
10. Ze zijn opvallend groter dan huns gelijken onder nr. 6 omschreven; bovendien spreken ze Japans (3)
11. Hebben mensen zulke hoofden, dan zijn ze daar maar weinig ho-vaardig op (6)
12. Ze lijken wonderwel op kindekens broodsuiker, maar ze hebben naaldefijne punten (10)
13. Die dingen heeft een klappei niet nodig om katoen te geven (9)
14. Tsjaak van Artevelde heeft ze wel gezien en geroken maar nooit geproefd (4)

Ziehier de beloofde letters en letterparen en de betekenis van de tussen haakjes geplaatste getallen van 2 tot 10 :

A B J K K K K K L L M N O P P S T

AB AD AR AT AT BE BO DE EK EN EN EN EN EN EN EN EN EP
ER ER ES ES ES ET ET HA IK IN KA KL LA LE LI LO MA MB NE
NS OG OL OP OR OS PI PP RI RK RO RS SK SP SP TJ TS US WI WI

Wie erin geslaagd is de 14 namen van de zoetigheden te ontdekken blijft niets anders over dan uit elk van die 14 woorden de ZOVEELSTE LETTER op te vissen aangeduid door de tussen haakjes geplaatste getallen : dus van het eerste woord de DERDE letter, van het tweede woord de TWEEDE letter enz. Het op die manier ontstane woord (van 14 letters) is ook de naam van een zeer bekende snoep.

De tamelijk moeilijke 1973-Van Arteveldepuzzel werd door 4 puzzelaars opgelost. De vandaag aangeboden puzzel is beslist nog raadselachtiger. Het is om benieuwd te zijn hoeveel oude (en jonge) Stropjes hem onder de knie zullen krijgen. Hoe dan ook, het geheim ontsluiten we in het maart-aprilnummer van G.T.

Om te eindigen een beleefd verzoek : willen de aspirant-EREprijswinnaars behalve hun naam (en correcte oplossing) ook hun leeftijd meedelen ? Dank u en Glück auf !

BIBLIOGRAFIE

1. In "Toerisme in Oost-Vlaanderen" (23e jaargang nr. 3 mei 1974) publiceert Dr. J. Decavele een artikel over "De geskulpteerde biechtstoelen in de Gentse Sint-Stefanuskerk".
2. In het tijdschrift "Gemeentekrediet van België" publiceerde Dr. R. Haeseryn, conservator, een artikel over "Het Museum voor Volkskunde in het Kinderen-Alijnshospies te Gent". (nr. 109 juli 1974)
3. Naar aanleiding van de vijftigste verjaring van het overlijden van Virginie Loveling (Nevele 1836-Gent 1923) verzorgde de heemkundige kring "Het Land van Nevele" een studie "Confrontaties met Virginie Loveling". Het werk telt 98 bladzijden en bevat onder meer een studie van Prof. Dr. A. Van Elslander. De prijs bedraagt 120 F; het gedenkboek is verkrijgbaar door storting op postrekening 627 981 van "Land van Nevele" Vosselarestraat 16 Landegem.
4. In de Profielreeks (uitgeverij Manteau) verscheen een studie over de Gentse letterkundige Johan Daisne. (63 blz., prijs 95 F)
5. In "De Gentenaar" vervolgt Prof. P. Kluyskens zijn artikelenreeks over "Verdwenen Kloosters en Kloosterorden".
9 juli : II De Alexianen.
17 juli : III Het droevig lot van de geesteszieken.
24 juli : IV De voormalige Jezüetenkloosters.

30 juli : V Hoe de Jezuieten zich in Gent vestigden.
6 augustus : VI Klooster en Kollege in de Voldersstraat.
13 augustus : VII Komen en Gaan.
20 augustus : VIII De O.-L.-Vrouwbroers.
27 augustus : IX Driemaal storm over het Karmelietenklooster.
3 september : X Uit het Verleden kan een Toekomst rijzen.

6. In "Vooruit" (2 september) publiceerde J. Murez een artikel "Achilles Mussche overleden te Gent".

7. In "Vooruit" (21 september), "Deuren blijven gesloten voor Albert Van Laeres Ikonografisch archief" (P. Boes), "Toen Keizer Karel op de Vrijdagmarkt stond" (J. Murez) en "Vijfenzeventig jaar teater in de K.N.S." (F. Neiryck).

BIBLIOTEEKNIEUWS

GENTSE BIJDRAGEN tot de kunstgeschiedenis en oudheidkunde, uitgegeven door H.I.K.O. van de R.U.G., bieden andermaal aan de nieuwsgierige lezer stof tot meditatie en redenen te over om aan zijn weetgierigheid te voldoen.

In DEEL XVII bespreekt

1. Dr. *Elisabeth DHAENENS*, provinciale inspectrice, 2 vroege beeldhouwwerken van Jacques Cockx (1593 of 1597-1665) : marmeren beelden van de apostelen Petrus en Paulus, die afkomstig zijn van het voormalig Jezuïtencollege (Voldersstraat), en maar pas rond 1.800 overgebracht werden naar de St.-Niklaaskerk (zuidelijke kooromgang).

2. *K.G. VAN ACKER*, hoofdbibliotecaris van de Universiteitsbibliotheek, brengt beschouwingen over de herkomst en de verluchting van de *Horae Romanae*, gekend als het getijdenboek van Alexandre Petau, terecht beschouwd, wegens de prachtige verluchting, als een der mooiste handschriften uit de rijke Gentse verzameling (R.U.G.)

Charles Van Hulthem wist met de hulp van baron d'Houdetot, prefect van het "département de l'Escaut" het vertrek van dit manuscript naar Engeland te verhinderen, met andere handschriften uit de St.-Pietersabdij.

3. *Erik DUVERGER*, aspirant N.F.W.O., schrijft over muziekboeken en -instrumenten in XVIIIe eeuwse verzamelingen te Gent.

Het bloeiend muziekleven in onze stad, tijdens de 17e en 18e eeuw, en de beroemde instrumentenbouwers die de faam van Gent in binnen- en buitenland hebben gevestigd, hebben zonder twijfel bijgedragen tot het ontstaan van de Gentse verzamelingen.

Reeds in 1649 was alhier sprake van een "Academie de musique"; de

“Gazette van Gend”, anderzijds, bracht de bevolking op de hoogte van de laatst verschenen muziekstukken.

De studie is overvloedig geïllustreerd met muziekinstrumenten uit de gekende verzameling Cesar Karel Snoeck.

In DEEL XVIII

1. Behandelt Dr. *Elisabeth DHAENENS* het probleem van de ontwerpen voor de graftombe van Mgr. Triest (De Bozetti van Frans du Quesnoy) en onderzoekt het aandeel van Jeroom & Frans du Quesnoy, van Mgr. Triest zelf, P.P. Rubens, alsook de invloed van Michelangelo of Giovanni Bologna in het concipiëren van het Mausoleum.

2. *K.G. VAN ACKER* geeft nieuwe biografische gegevens over Raphaël de Marcatellis, abt van de St.-Baafsabdij te Gent, bisschop van Rhodus, post-bourgondisch mecenas, stichter van een bijzondere librije van verlichte handschriften.

Deze abt was eerst Benediktijner monnik in de St.-Pietersabdij, later abt van de abdij te Oudenberg in 1463, en oefende zijn ambt in de St.-Baafsabdij uit van 1478 tot 1507.

De bibliothecaresse,
A. EGGERMONT

N.B. Voor verdere inlichtingen of eventuele bestelling, zich wenden tot de bibliothecaresse op elke eerste zondag van de maand van 10 tot 11.30 u. (Damhert - Korenmarkt).

UIT GENT

I. Opnieuw verloor Gent een van zijn verdienstelijke zonen. Op 30 augustus overleed de letterkundige Achilles Mussche.

Achilles Mussche werd geboren te Gent op 12 augustus 1896. Hij studeerde aan de Gentse rijksnormaalschool samen met G. Crommen, G. Van de Veegaete, R. Herreman, M. Roelants en K. Leroux. Van 1928 tot 1948 was hij leraar Nederlands aan de lagere en middelbare rijksnormaalschool te Gent; daarna was hij rijksinspecteur Germaanse talen voor het normaal onderwijs. A. Mussche is er in geslaagd een generatie leerkrachten te vormen, die er van bewust waren, dat de beheersing en het gebruik van een keurig Nederlands een van de middelen was tot verheffing van het Vlaamse volk.

A. Mussche was een buitengewoon begaafd leraar, die zich ten volle inzettede voor zijn taak, intens bewust van de betekenis van de leerkracht voor de opvoeding van het volkkind. Hij straalde een bezieling uit gesteund op een rotsvaste overtuiging en een volledige overgave. Als pedagoog publiceerde A. Mussche een aantal schoolboeken voor het middel-

baar en normaal onderwijs, onder meer Woordenschat I, II en III, een bloemlezing in drie delen, Taalstudie en Stijloefening, Nederlandse Poëtica. Al deze werken, die een vernieuwing brachten in het moedertaal-onderwijs, werden gedurende een dertigtal jaren gebruikt.

Achilles Mussche was ook een letterkundige, die alle genres heeft beoefend. Met zijn eerste verzenbundel "De Twee Vaderlanden" (1927) behaalde hij de Driejaarlijkse Staatsprijs van poëzie. Andere dichtbundels waren "Koraal van den Dood" (1937) en "Langzaam Adieu" (1962). Verder schreef A. Mussche een aantal studies: "Cyriel Buysse" (1929), "Gent en zijn etsen-teekenaar De Bruycker" (1936), "Herman Gorter, de weinig bekende" (1946), "De Broeder van Hamlet" (1946), "Gedenksteen voor Rosa" (Rosa Luxemburg 1961), "Reinaert de Vos" (1964), "Dat arme beetje mens" (1967), het toneelstuk "Christoffel Marlow" (1954). Een ereplaats wensen we te geven aan het werk "Aan de Voet van het Belfort" (1950), het epos van de Vlaamse textielarbeider vanaf de middeleeuwen tot de moderne tijd en dat de vrucht was van een tien jaar lange studie.

Achilles Mussche was lang voorzitter van het Vermeylenfonds en van de Vereniging van Vlaamse Letterkundigen, hij was ook erelid van de Koninklijke Akademie van Nederlandse Taal- en Letterkunde.

Achilles Mussche was een edel man, begaafd met een rijk talent, die zich volledig heeft ingezet voor de kulturele verheffing van zijn volk.

2. Op de Kantienberg werden een tweetal oude militaire gebouwen afgebroken, waardoor men een beter zicht krijgt op de achterzijde van de gewezen Sint-Pietersabdij.

3. In de Rode Lijvekensstraat zal het oude meisjesweeshuis worden afgebroken. Enkel de oude poort zal worden bewaard.

4. Herstellingen aan de Sint-Michielskerk en aan de voorgevel van de kerk der Discalsen in de Burgstraat worden thans uitgevoerd.

5. Vijfenzeventig jaar geleden - namelijk op 1 oktober 1899 - werd de nieuwe Vlaamse schouwburg in gebruik genomen. Het toneeljaar werd geopend met het stuk "De Witte Kaproenen", lyrisch drama in vijf bedrijven door Lod. Lievevrouw-Coopman en G. Dhondt en muziek door Oscar Roels. Reeds op 11 februari 1886 had de gemeenteraad het principe aanvaard een Vlaamse schouwburg te bouwen. Na een aantal moeilijkheden kreeg de stad op 12 augustus 1891 de toelating het Pakhuis af te breken om er een schouwburg op te trekken en op 22 augustus 1895 greep de aanbesteding voor het bouwen van de grondvesten plaats. Met een nieuwe gemeenteraad werd de plaats voor de nieuwe schouwburg opnieuw in discussie gebracht. Na een overeenkomst met de Staat om op de Koornmarkt het posthotel te bouwen werden in 1896 op de huidige plaats de nodige onteigeningen uitgevoerd. Het plan werd getekend door Edm. De Vigne. De gevel is 33 meter breed en 32 meter

hoog. Het bronzen beeld boven de gevel stelt de Genius van de Muziek voor. Het beeld is het werk van de Gentse beeldhouwer Aloys Buyens en werd gegoten in de firma Goossens. Aloys Buyens verbleef een negental jaar in de Verenigde Staten (vier jaar te Boston en vijf jaar te New-York); hij vervaardigde er een aantal kunstwerken, waaronder twee standbeelden van Christoffel Columbus en een standbeeld van Pater Marquette, de ontdekker van de Mississippi, dat het Kapitoel te Washington versiert. Het mozaïek werd getekend door de kunstenaar C. Montald, prijs van Rome en leraar aan de Academie; het bestaat uit 700.000 kleine stukjes steen en telt meer dan 500 verschillende tinten. Het geheel, negen meter breed en vier meter hoog, stelt de negen muzen voor. Clio (geschiedenis), Urania (sterrekunde), Calliope (welsprekendheid), Polymnia (heldenpoëzie), Erato (eligie), Thalia (toneel), Melpomene (treurspel), Euterpia (muziek) en Terpsichore (dans) omringen de wagen van Apollo. De praalwagen wordt getrokken door drie witte steigerende paarden.

De vier bronzen beelden in de nissen stellen de vier Gentse rederijkerskamers voor en zijn het werk van de Gentse beeldhouwer Louis Mast. Deze kunstenaar maakte ook "De stervende gladiator", werk dat in 1899 de provinciale tentoonstelling versierde en thans opgesteld is in het Koning Albertpark te Gent.

Over de gebeurtenissen te Gent in 1899 - het jaar van het proces Dreyfus, van het Fort Chabrol te Parijs en van de oorlog in Transvaal - zou nog veel te vertellen zijn. Dit komt wel later; wel willen we er aan herinneren, dat in 1899 te Gent de eerste elektrische trams reden en dat dit jaar ook de provinciale tentoonstelling werd ingericht, die een reuzesucces kende.

6. De staking van de muzikanten van het orkest van de opera in september 1974 herinnert ons een andere staking van muzikanten. In de Gazette van Gent van 13 maart 1900 lezen we het volgende: "Zondag 11 maart hebben de muzikanten van de burgerwacht ("de garde civique") geweigerd aan het huidig tarief te spelen. Tot heden ontvingen de muzikanten van de eerste partij twee frank per herhaling en drie frank per uitgang; de muzikanten van de tweede en derde partij ontvingen 1,50 F en twee frank. Het syndikaat vraagt nu voor de eerste partij drie frank per herhaling en vijf frank per uitgang; voor de tweede en derde partij twee frank en vier frank. De Heer Ligy, kolonel van de burgerwacht, heeft verklaard dit tarief niet te kunnen aanvaarden en dat het muziekkorps voor gans het jaar afgeschaft zal worden; de muzikanten moeten hun dienstkledij inbrengen."

7. Op 28 september 1974 vierde het dagblad Vooruit zijn negentig jaar bestaan; de krant werd gesticht in 1884. De "Gentenaar" werd gesticht in 1879 en "Het Volk" in 1891.

VRAAG EN ANTWOORD

Vraag 60

Ons lid de Heer Broeckhove M. stelt de volgende vraag : “Voor 1783 moet door de abt van Sint-Pieters nevens Gent een nieuwe kerk zijn gebouwd. In een schrift uit die jaren wordt gesproken van “die staute gasten die met geweld eene nieuwe kerk aftraegen en willen dat men het plan nog vooren stelt”. Welke kerk zou hier bedoeld worden ? Bron opgeven a.u.b.

In de Bijlage bij Ghendtsche Tydinghen (juli 1974) staat vermeld : Broeckhove Marcel. Het moet zijn : Broeckhove Maurits.

In het artikel “Het Pakhuis” (Ghendtsche Tydinghen nummer 5 blz. 180) leest men “In de 19e eeuw herbergde het Pakhuis ook nog de eerste Normaalschool voor onderwijzeressen”. Volgens de bronnen, waarover ik beschik, meen ik, dat dit een vergissing is. Juffrouw Hofman (Kortrijk 1811 - Gent 1884) was de eerste hoofdonderwijzeres van de meisjesschool gevestigd in de Schipperskapel in 1833. In 1849 sticht ze een particuliere meisjesnormaalschool, die erkend werd door een K.B. van 31.8.1849. Juffrouw Hofman was dus directrice van een stedelijke meisjesschool en tevens van de normaalschool, die ze had gesticht. In 1851 was deze normaalschool gevestigd in de Huurdochterstraat. Het kostgeld bedroeg 375 F per jaar, maar de leerlingen ontvingen een rijksbeurs van 200 F. In 1859 verhuist de normaalschool naar de Gouvernementstraat, waar Juffr. Hofman een stedelijke betalende meisjesschool bestuurt. In 1864 verhuizen beide scholen naar de Korte Dagsteeg. Nu nog kan men vaststellen, als men op de Walpoortbrug staat en kijkt richting Justitiepaleis, dat de gevel van het achtergebouw, dat men rechts ziet, tot een schoolgebouw behoorde. Door een K.B. van 24.9.1879 werd deze normaalschool overgenomen door de staat. Wat later zal de rijksnormaalschool dan verhuizen naar de Academiestraat. De school werd gesloten door het K.B. van 10.9.1888. Juffr. Hofman Th. ging op rust in 1873 en ontving van de stad Gent een gouden medaille van 400 F voor bewezen diensten. (M. Steels)

Nog in verband met het Pakhuis kunnen we meedelen, dat in 1843 het huis Graslei 35 alsmede de koer van het Pakhuis en een hangaar verhuurd werden aan de messengerie Van Ghendt voor 1.500 F per jaar. (register inkomsten stad Gent) De messengerie Van Gendt zal wel lang gehuisvest geweest zijn in het Pakhuis.